

ΕΡΓΑΤΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΚΑΙ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΠΑΣΟΚ

του Μ. ΝΙΚΗΤΑ

Ἡ νίκη τοῦ ΠΑΣΟΚ στὶς ἐκλογές τῆς 18/10/81 ἐγκαινιάζει μιὰ νέα περίοδο στὴν πάλη τῶν τάξεων στὴν Ἑλλάδα, γιατί εἶναι ἡ πρώτη φορά μετὰ τὸ δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο πού ἡ διακυβέρνηση τῆς χώρας δέν βρίσκεται πιά στά χέρια τῆς δεξιᾶς μέ τὴν ἀνοιχτὴ ἀντεργατικὴ πολιτικὴ τῆς.

Τὸ ΠΑΣΟΚ, μέ τὴν ἀνοδό του στὴν ἐξουσία πῆρε σέ ὄ,τι ἀφορᾶ τὸ ἐργατικὸ κίνημα μιὰ σειρά μέτρα τὰ ὁποῖα δείχνουν μέ τόν πιό ἀναμφισβήτητο τρόπο μιὰ θέλησή του νά ἀκολουθήσει μιὰ διαφορετικὴ πολιτικὴ στὴν ἀντιμετώπιση τῶν διεκδικητικῶν ἀγῶνων τῶν ἐργαζομένων τουλάχιστον σ' αὐτούς τοὺς πρώτους μῆνες μετὰ τίς ἐκλογές. Ἀπὸ τὴν ἄλλη εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητο ὅτι στό μέτρο πού ἀφήνει ἄθικτους τοὺς ἀστικούς θεσμούς καί ἐλεύθερη τὴν οἰκονομία τῆς ἀγορᾶς παρά τίς κατά καιροὺς διακηρύξεις του γιά ἓνα σοσιαλιστικὸ μετασχηματισμὸ τῆς κοινωνίας, μέσω ἐνός τρίτου δρόμου, βρίσκεται ἤδη ἀναγκαστικὰ ἀντιμέτωπο μέ τὰ οἰκονομικά καί δημοσιονομικά προβλήματα πού ἀντιμετώπισε καί ἀντιμετωπίζει ἡ ἀνά τόν κόσμο σοσιαλδημοκρατία. Προβλήματα πού ἀνάγκασαν τὴ σοσιαλδημοκρατία νά υἱοθετήσῃ μιὰ οἰκονομικὴ πολιτικὴ λιτότητας μέ ἀποτέλεσμα τὴν πτώση τοῦ βιοτικῆς ἐπιπέδου τῶν ἐργαζομένων, τὴν αὔξηση τῆς

ἀνεργίας, τὴν περικοπὴ τῶν κοινωνικῶν δαπανῶν ὅπως π.χ. συνέβηκε μέ τὸ ἐργατικὸ κόμμα στὴν Μεγάλῃ Βρετανία ἢ μέ τὰ σοσιαλδημοκρατικὰ κόμματα τῆς Γαλλίας, τῆς Δανίας κλπ.

Οἱ πρόσφατες αὐτές ἐμπειρίες ἐπιβεβαιώνουν τὴ θέση ὅτι κάθε σοσιαλδημοκρατικὸ κόμμα πού ἐφαρμόζει ἀνοιχτὰ μιὰ πολιτικὴ λιτότητας στὴν περίοδο πού διανύουμε ἀργά ἢ γρήγορα θά ὑποστῇ τίς συνέπειες μιᾶς τέτοιας πολιτικῆς μέ σοβαρὲς ἐκλογικὲς ἡττες. Ἀλλὰ στὴν Ἑλλάδα δέν εἴμαστε ἀκόμα σ' αὐτὸ τὸ στάδιο. Ἡ δυνατότητα μεταστροφῆς τῆς πολιτικῆς τοῦ ΠΑΣΟΚ στό ἄμεσο μέλλον θά ἐξαρτηθεῖ κυρίως ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Τὸ καλύτερο ἐμπόδιο στὴν ἐφαρμογὴ μιᾶς ἀντεργατικῆς πολιτικῆς εἶναι πάντα ἡ ἀνάπτυξη ἐνὸς ἐνωμένου μαζικοῦ ταξικοῦ ἀγωνιστικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος.

Σκοπός του άρθρου αυτού είναι ακριβώς να έντοπισει, μέσα από την ανάλυση των εργατικών αγώνων της προηγούμενης περιόδου 1974-1981, μέσα από τις πρόσφατες (μετά τις εκλογές) απεργιακές κινητοποιήσεις, και μέσα από τη μέχρι σήμερα πολιτική του ΠΑΣΟΚ και των άλλων κομμάτων, τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη ενός τέτοιου κινήματος.

Τά μέτρα που πήρε το ΠΑΣΟΚ για τους εργαζόμενους αφορούν ορισμένες αυξήσεις μισθών και ήμερομισθίων για τους χαμηλόμισθους, τη θέσπιση ενός είδους αυτόματης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής, την επέκταση της κοινωνικής ασφάλισης για όλους τους εργαζόμενους, κατοχύρωσε την άδεια ενός μήνα για όλους, τέλος ψήφισε στη Βουλή το νομοσχέδιο για το συνδικαλισμό που φιλοδοξεί να θέσει το ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα σε νέες βάσεις, μακριά από κρατικούς παρεμβατισμούς. Δίχως αμφιβολία οι αλλαγές αυτές θα έχουν επιπτώσεις πάνω στο εργατικό κίνημα, το οποίο θα πρέπει πλέον να καθορίσει την τακτική του σύμφωνα με την καινούργια πραγματικότητα που διαμορφώνεται, για τη διαφύλαξη των οποιων θετικών μέτρων πήρε η κυβέρνηση από μία μελλοντική αμφισβήτησή τους από την εργοδοσία όσο και από την ίδια την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ και για την κατάκτηση στόχων πολύ πιο προωθημένων απέναντι στην εργοδοσία, που σήμερα βρίσκεται σε θέση άμυνας, έτοιμη όμως να εξαπολύσει σε πρώτη ευκαιρία μία καινούργια επίθεση ενάντια στους εργαζόμενους και τις κατακτήσεις τους.

Στις αρχές της άνοιξης του 1982, ξέσπασαν οι πρώτες σοβαρές απεργιακές κινητοποιήσεις. Απεργίες σκληρές, μαζικές, όπως αυτές των εργαζομένων στα αστικά μέσα συγκοινωνίας, στις τράπεζες, στους ιδιωτικούς εκπαιδευτικούς. Οι εργαζόμενοι για πρώτη φορά βρέθηκαν αντιμέτωποι με τη νέα κυβέρνηση και διαπίστωναν μέσα από την πάλη τους τη διάσταση που υπάρχει ανάμεσα στα λόγια και σε όρισμένες πράξεις της κυβέρνησης της «Αλλαγής». Οι απεργιακές αυτές κινητοποιήσεις δημιούργησαν μία σειρά από ερωτήματα, τόσο στους ίδιους τους απεργούς όσο και πλατύτερα στους εργαζόμενους. Ερωτήματα πρώτον για τη σκοπιμότητα τέτοιων απεργιών λίγους μήνες μετά την «Αλ-

λαγή», με τη συλλογιστική ότι δεν αφήνουν περιθώρια στην κυβέρνηση να δείξει τι ακριβώς επιδιώκει. Ερωτήματα και άποριές όμως και για τη στάση της κυβέρνησης απέναντι στους απεργούς, καθώς και για την πολιτική των συνδικαλιστικών παρατάξεων που επηρεάζουν τους χώρους αυτούς. Η κυβέρνηση αλλά και πολλοί εργαζόμενοι θεώρησαν «υποπτες» και «συντεχνιακές» τις απεργιακές κινήσεις, τονίζοντας ιδιαίτερα ότι διεξάγονταν από «προνομιούχους». Πολλοί διατύπωναν την άποψη ότι πίσω από τις απεργίες κρύβονταν παραταξιακές και πολιτικές σκοπιμότητες φορέων που βρίσκονται σήμερα στην αντιπολίτευση. Η ίδια η κυβέρνηση, αναφερόμενη στην απεργία των τραπεζοπαλλήλων, δέ δίστασε να μιλήσει για «ετερόκλητες συμμαχίες» που έχουν σα σκοπό να ύπνομεύσουν την «Αλλαγή». Δέ δίστασε ακόμα να χρησιμοποιήσει και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης με τον πιο αντιδημοκρατικό τρόπο για να προσπαθήσει να εκφυλίσει τις απεργίες και να απομονώσει τους απεργούς από τους υπόλοιπους εργαζόμενους. Μία τέτοια όμως αντιμετώπιση δέ διαφέρει ουσιαστικά από εκείνη που εφαρμόζε η δεξιά απέναντι στην πάλη των εργαζομένων. Κάνει λάθος το ΠΑΣΟΚ αν νομίζει ότι, όταν ο λαός απαιτούσε να τεθεί τέρμα στην μονόπλευρη πληροφόρηση, ζητούσε απλώς να βλέπει και να ακούει στην τηλεόραση και τό ραδιόφωνο, έκτός από τους κυβερνητικούς παράγοντες και τους άρχηγούς της αντιπολίτευσης. Αυτό που ζητούσε κυρίως, και που σήμερα τό ΠΑΣΟΚ αρνείται να κάνει, είναι να δίνουν τά μέσα μαζικής ενημέρωσης τό λόγο στους εργαζόμενους και κυρίως σε εκείνους που αγωνίζονται και όχι μόνο σε εκείνους που υπερασπίζονται την πολιτική του.

Υπάρχει και μία άλλη σειρά ερωτημάτων σε σχέση με τις μορφές πάλης και τόν τρόπο διεξαγωγής των απεργιών. Γιατί π.χ. είναι τουλάχιστον προβληματικό να διεξάγονται ολόκληρες απεργίες χωρίς να τίθεται θέμα εκλογής απεργιακών επιτροπών από γενικές συνελεύσεις των ίδιων των απεργών από τις οποίες θά παίρνονταν οι αποφάσεις για την κλιμάκωση του αγώνα.

Πρίν προχωρήσουμε, θά θέλαμε να τονίσουμε εκείνο που βγαίνει σάν πρώτο συμπέρασμα από την παραπάνω περιγραφή της

κατάστασης. 'Η πολιτική του ΠΑΣΟΚ άπέναντι στό εργατικό κίνημα παρουσιάζεται καταρχήν σάν αντιφατική: 'Από τή μία υιοθετεί μία σειρά μέτρων πού άνοίγουν νέους όρίζοντες στους άγώνες τής εργατικής τάξης για τήν προάσπιση τών συμφερόντων της, και άπό τήν άλλη εφαρμόζει στην πράξη μία πολιτική σκληρής αντιμετώπισης τών κινητοποιήσεων τών εργαζόμενων. Αυτή ή αντίφαση, πού πηγάζει άπό τήν ίδια τή φύση του ΠΑΣΟΚ — πού, άπό τή μία στηρίχτηκε στους εργαζόμενους για νά πετύχει τήν έκλογική του νίκη, άλλά πού συγχρόνως είναι ένα κόμμα με άστικό πρόγραμμα πού δέν άμφισβητεί τούς άστικούς θεσμούς και τούς νόμους τής καπιταλιστικής ανάπτυξης —, δέν μπορεί παρά νά όξύνεται όσο περνάει ό καιρός. 'Ο λόγος είναι ότι ή λύση τής καπιταλιστικής κρίσης δέν μπορεί νά προέλθει παρά άπό τήν έπιβολή είτε τής εργατικής τάξης πάνω στην άστική είτε τής άστικής τάξης πάνω στην εργατική. 'Η λεπτή ταξική έξισορρόπηση μέσα άπό τήν όποία ύποτίθεται ότι τό ΠΑΣΟΚ θά μπορούει νά έπιβάλει κάποια «σοσιαλιστική» προοπτική είναι στην πραγματικότητα μία χρονική μετάθεση τής λύσης στό μέλλον. Πού όμως έπειδή σημαίνει πραχτικά για σήμερα τό σεβασμό τής άστικής όργάνωσης τής κοινωνίας και τών καπιταλιστικών συμφερόντων κινδυνεύει νά φθείρει τήν ίδια τή συσσώρευση τής εργατικής θέλησης πού άκριβώς στηρίξε τήν άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση. 'Η άρνηση έπομένως άμεσης λύσης προς τήν κατεύθυνση τής εργατικής προοπτικής ίσοδυναμεί με μία λεπτεπίλεπτη αντιφατικότητα, πού μόνο σκοπό έχει νά παρατείνει τή ζωή μιās καπιταλιστικής κοινωνίας πού τρώαζε μπροστά στό έκλογικό παραμέρισμα του πολιτικού της προσωπικού και πού προσπαθεί νά αναδιοργανωθεί μέσα άπό τά καινούργια δεδομένα. Στο επίπεδο όμως τής όποιασδήποτε κοινωνικής ίσορροπίας δυνάμεων άποφασιστικό ρόλο παίζει ή οικοδόμηση τής εργατικής πραχτικής.

Οί εργατικοί άγώνες άπό τήν μεταπολίτευση μέχρι τίσ εκλογές του 'Οκτώβρη 1981

Μέ τήν πτώση τής δικτατορίας τό 1974 βρισκόμαστε σέ μία καινούργια περίοδο εργατικών άγώνων (μετά άπό εκείνη τών άρχών τής δεκαετίας του 1960). Στην δεκαετία πού μεσολάβησε άνάμεσα στό 1965 και τό 1975 πραγματοποιήθηκαν μία σειρά άπό διαρθρωτικές άλλαγές στην ελληνική οικονομία οι όποιες διαμόρφωσαν ένα εργατικό κίνημα ποιοτικά διαφορετικό άπό εκείνο τής δεκαετίας του 1960. Παρατηρούμε μία σημαντική αύξηση του άριθμου τών βιομηχανιών, άλλά κυρίως αύξηση τών μεγάλων βιομηχανικών μονάδων. 'Από τόν πίνακα I, φαίνεται ό διπλασιασμός τών βιομηχανικών μονάδων με πάνω άπό 500 εργαζόμενους και ό ύπερδιπλασιασμός τών μονάδων με πάνω άπό 100 εργαζόμενους άνάμεσα στό 1966 και τό 1976.

ΠΙΝΑΚΑΣ I

Συνολικός άριθμός βιομηχανιών, άριθμός βιομηχανιών με πάνω άπό 100 εργαζόμενους, με πάνω άπό 500 εργαζόμενους για τό 1966, 1976 και ποσοστά αύξησής τους.

'Ετος	1966	1976
Σύνολο βιομηχανιών	696	1982
Πάνω άπό 100 εργαζ.	257	602
Πάνω άπό 500 εργαζ.	56	106
Τά στοιχεία αυτά συγκεντρώθηκαν άπό τούς όδηγούς ICAP. ¹		

Σ' αυτές τίσ συνθήκες άναγκαστικά έπέρχεται μία άλλαγή τόσο στις σχέσεις μεταξύ εργοδότη και μισθωτού όσο και στις σχέσεις μεταξύ μισθωτών. Αυτή ή εξέλιξη βρίσκεται στην βάση ανάπτυξης τών επιχειρησιακών ή εργοστασιακών σωματείων, και στην ύποχώρηση τών κλαδικών ή όμοιοεπαγγελματικών σωματείων, σωματείων πού μέσα στην ίδια επιχείρηση τέμνουν κάθετα τίσ διάφορες επαγγελματικές κατηγορίες μία και τίσ έκπρο-

1. Για περισσότερες λεπτομέρειες βλέπε «'Οδόφραγμα» Νο 5-6, Μάρτης 1977, στό άρθρο του Μιχάλη Βλάχου.

σπούν ξεχωριστά. Αυτή ή μορφή συντείνει εξάλλου στη διάσπαση, στον κατακερματισμό και στην άπομαζικοποίηση του συνδικαλιστικού κινήματος.

Συγχρόνως δέν πρέπει νά παραβλέπει κανείς τή μαζική προλεταριοποίηση του τομέα των υπηρεσιών, κρατικών και μή. Έτσι ή δραστηριότητα τής εργατικής τάξης επεκτείνεται σέ τομείς καθοριστικής σημασίας γιά τήν καπιταλιστική ανάπτυξη όπως είναι οί επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας (ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΛΤΑ, κλπ.) και οί Τράπεζες. Μέ τήν αύξηση του αριθμού των εργαζομένων στίς επιχειρήσεις αυτές πραγματοποιείται μιá ποιοτική αλλαγή πού καταστρέφει άναγκαστικά τίς παραδοσιακές πατερναλιστικές και προνομιούχες σχέσεις των εργαζομένων αυτών μέ τό κράτος. Γι' αυτό και σήμερα τό νά μιλάει κανείς γιά «προνομιούχους εργαζομένους» είναι άρκετά παραπλανητικό στό μέτρο πού πρόκειται γιά κλάδους μέ σημαντικές κατακτήσεις πού κατορθώνουν νά τίς διαφυλάξουν μέ τίς άγωνιστικές κινητοποιήσεις τους

Παρόλο πού μετά τήν μεταπολίτευση ή δεξιά συνέχισε τήν πολιτική τής έλέγχου του επίσημου συνδικαλιστικού κινήματος, μέ διάφορες μεθοδεύσεις, όπως τήν παροχή δικαιωμάτων εκπροσώπησης μιás όρισμένης κατηγορίας μισθωτών γιά τή σύναψη συλλογικών συμβάσεων σέ φιλοκυβερνητικές οργανώσεις, μέ τόν έλεγχο στό οικονομικά των σωματείων, μέ τόν «άπό πάνω έλεγχο των συνδικαλιστικών στελεχών», μέ τήν πολυδιάσπαση του κινήματος, τήν ύπαρξη σωματείων σφραγίδων, τή μή έγγραφή άνεπιθύμητων πολιτικά οργανώσεων στή ΓΣΕΕ, και τέλος μέ διάφορες εκλογικές μεθοδεύσεις, παρατυπίες και άλχημείες², τό συνδικαλιστικό κίνημα άναπτύχθηκε σημαντικά τά τελευταία χρόνια.

Κατά τόν Ρ. Φακιολά³ τό ένα τρίτο περίπου άπό τούς Έλληνες μισθωτούς άνήκουν τώρα στό εργατικά συνδικάτα, στό σύνολο όμως του εργατικού δυναμικού οί συνδικαλισμένοι μισθωτοί άποτελούν ένα ποσοστό γύρω στό 17%. Τό ποσοστό αυτό είναι άντίστοιχα γιά

ΠΙΝΑΚΑΣ II

Συνδικαλιστική πυκνότητα στήν Έλλάδα.

	Σωματεία	Μέλη σέ χιλιάδες	Μισθωτοί σέ χιλιάδες	Έργ. Δυν. σέ χιλιάδες	EK	ΟΜΟΣΠ.
1975 ¹	3150	450	1425	3210	97	70
1976 ¹	3200	550	1445	3240		
1980 ²	4200				103	107

I ΦΑΚΙΟΛΑΣ Ρ. σελ. 127

II ΚΑΤΣΑΝΕΒΑ σελ. 44.

και πού άναμφίβολα, πέρα άπό κάθε τι άλλο, άποτελούν παράδειγμα πρός μίμηση γιά τούς υπόλοιπους εργαζόμενους, πράγμα πού τό κράτος και ή εργοδοσία τό έχουν καταλάβει πολύ καλά, γι' αυτό και προσπαθούν νά χτυπήσουν τό κίνημα αυτό μέ όλα τά μέσα πού διαθέτουν.

τίς ΗΠΑ 27%, γιά τήν Γαλλία 25%, ένώ στή Μεγάλη Βρετανία κυμαίνεται γύρω στό 50% (πίνακας II).

Γιά τή σύγκριση όμως άνάμεσα στήν Έλλάδα και τίς άνεπτυγμένες χώρες πρέπει νά λάβουμε υπόψη μας ότι οί μισθωτοί άποτελούν 45% περίπου του εργατικού δυναμικού

2. Θ. ΚΑΤΣΑΝΕΒΑ: «Τό σύγχρονο συνδικαλιστικό κίνημα στήν Έλλάδα», Έκδόσεις «Νέα Σύνορα», Αθήνα 1981.

3. Ρ. ΦΑΚΙΟΛΑΣ: «Ο εργατικός συνδικαλισμός στήν Έλλάδα», Έκδόσεις Παπαζήση, 1978.

στην Ελλάδα, αλλά τό 90% περίπου στίς ανεπτυγμένες χώρες καί διτι πολλοί μισθωτοί στήν Ελλάδα άπασχολοῦνται σέ μικρές μονάδες στίς όποίες ή συνδικαλιστική πυκνότητα είναι χαμηλή σέ όλες τίς χώρες. Σέ όρισμένους κλάδους όπως είναι οί κλάδοι του ΟΤΕ, ΔΕΗ, Όλυμπιακή, Λεωφορεία, κλπ. τό ποσοστό τών συνδικαλισμένων είναι ιδιαίτε-

ση του άριθμου τών άπεργιών καί τών άπεργών, καί μιá άκόμα πιό έντυπωσιακή αύξηση στόν άριθμό τών χαμένων ώρων, πράγμα πού δείχνει πώς έχουμε άπεργίες μεγάλης διάρκειας. Τό 1980 έχουμε μιá πτώση σέ πολύ χαμηλά επίπεδα τών κινητοποιήσεων τών εργαζομένων πού εξηγείται, κυρίως άπό τό γεγονός τών έπερχόμενων εκλογών. Πράγμα-

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙΙ

Άριθμός άπεργιών, άπεργών, χαμένων ώρων άνάμεσα στό 1975 - 1981

Έτη	Άπεργίες		Άπεργοί		Χαμένες ώρες (Χιλιάδες)	
	Υπ. Έργ.	ΚΟΜΕΠ	Υπ. Έργ.	ΚΟΜΕΠ	Υπ. Έργ.	ΚΟΜΕΠ
1975	371	286		352	1743	
1976	575	342	294	1289	6124	28000
1977	569	—	560	1606	9545	—
1978	616	821	471	3020	7406	37220
1979	588	676	1262	2821	12255	35569
1980	726	1470	1408	3243	20933	54328
1981	466	579	402	1252	5690	14395

Πηγές: Ρ. ΦΑΚΙΟΛΑΣ, Δ. ΣΤΕΡΓΙΟΥ Στοιχεία 'Υπ. Έργασίας καί «Κομ. Έπιθεώρηση».

ρα ύψηλό (90%). Πάντως τό κυριότερο πρόβλημα μέχρι σήμερα άποτελεί ό κατακερματισμός του συνδικαλιστικού κινήματος καί ή ύπαρξη πολλών σωματείων στόν ίδιο χώρο.

Η άνάπτυξη αύτή τής συνδικαλιστικής δραστηριότητας συνοδεύεται καί άπό τήν εκρηξη μαζικών άπεργιακών κινητοποιήσεων πού ξεπέρασαν τά τελευταία χρόνια τά

τι στή διάρκεια τής προεκλογικής έκστρατείας, αλλά πολλές φορές άκόμα πιό πριν, παρατηρούμε πτώση στίς κινητοποιήσεις τών εργαζομένων, άποτέλεσμα μιās πολιτικής άποφυγής όξυνσης τής κατάστασης πού καλλιεργείται χρόνια τώρα άπό τά εργατικά κόμματα, καί πού συνοδεύεται άπό τήν καλλιέργεια ψευδισθήσεων στους εργαζόμενους

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙV

Χαμένες ώρες άπεργίας τό 1981 καί τό 1982 (Πρώτο εξάμηνο)

	ΓΕΝΑΡΗΣ	ΦΕΒΡΑΡ.	ΜΑΡΤΗΣ	ΑΠΡΙΛΗΣ	ΜΑΗΣ	ΙΟΥΝΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ
1980	2418787	3207310	1764191	352479	833802	437982	9493138
1981	429627	842236	352479	440372	293337	777763	3135814
1982	163426	374934	982192	561776	1272438	3140482	6495248

Δ. ΣΤΕΡΓΙΟΥ «Τά Νέα» 6/9/82.

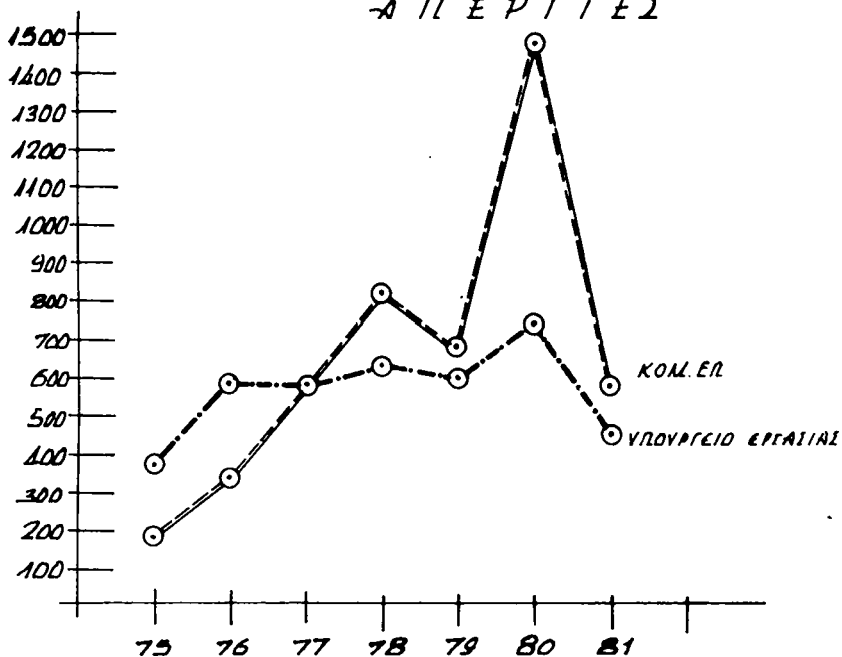
ύψηλά επίπεδα του 1966. Εύκολα διαπιστώνει κανείς τήν εξέλιξη αύτή στόν επόμενο πίνακα. (Πίνακας ΙΙΙ καί σχεδιαγράμματα Ι, ΙΙ, ΙΙΙ).

Παρατηρούμε λοιπόν μιá σημαντική αύξη-

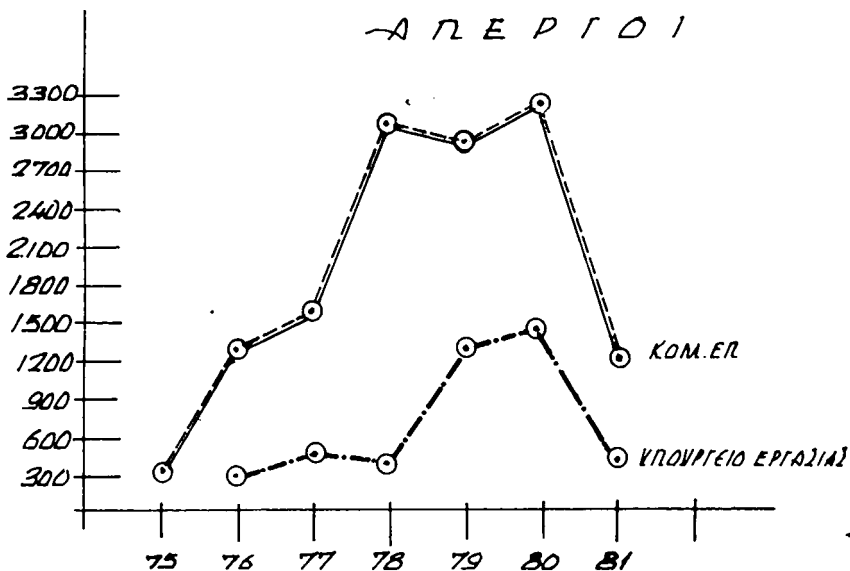
ση ή λύση τών προβλημάτων τους μπορεί να προέλθει μέσα άπό τήν κάλπη χωρίς τή δικιά τους παρέμβαση.

Η εκλογική νίκη του ΠΑΣΟΚ φαίνεται διτι παρατείνει τό φαινόμενο άφού, όπως διαπι-

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ I
Α Π Ε Ρ Γ Ι Ε Σ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ II
Α Π Ε Ρ Γ Ι Ο Ι

στάθουμε από τον παρακάτω πίνακα στο πρώτο εξάμηνο του 1982 βρισκόμαστε στα ίδια χαμηλά επίπεδα του αντίστοιχου τετράμηνου του 1981. (Πίνακας IV).

Συνοψίζοντας, βλέπουμε ότι μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας τον Ιούλιο του 1974 έχουμε μία έκρηξη άπεργιακών αγώνων που αποδίδεται στην καθήλωση των μισθών και των ήμερομισθίων κατά τη διάρκεια της προηγούμενης περιόδου της δικτατορίας.⁴

Η θέση αυτή επιβεβαιώνεται και από τον πίνακα V όπου βλέπουμε ότι η αύξηση των αποδοχών είναι η κυριότερη αιτία κήρυξης άπεργίας.

Από το 1976 η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας περνάει σε μία ολομέτωπη επίθεση ενάντια στο εργατικό κίνημα, προσπαθώντας να επιβάλει την πολιτική της λιτότητας σε μία απεγνωσμένη προσπάθεια να βγάλει την ελληνική οικονομία από την κρίση ρίχνοντας τα βάρη στους εργαζόμενους. Στην προσπάθεια να χειραγωγήσει το συνδικαλιστικό κίνημα θά ψηφίσει τον περίφημο νόμο 330. Η αύξηση του πληθωρισμού και η συνεπαγόμενη μείωση της αγοραστικής δύναμης των εργαζομένων καθώς και ένα νέο κύμα απολύσεων θά αποτελέσουν τις κυριότερες αιτίες κλιμάκωσης των αγώνων το 1979 και το 1980.

Έχουμε λοιπόν μέχρι τις παραμονές των εκλογών μία κατάσταση που χαρακτηρίζεται από μία σχετική οξυνση της ταξικής πάλης και ένα εργατικό κίνημα που, παρά μερικές πρόσκαιρες ύποχωρήσεις, διεκδικεί τα δικαιώματά του και δημιουργεί μία δυναμική που εξηγεί κατά πολύ την εκλογική ήττα της δεξιάς τον Οκτώβριο του 1981.

ΠΙΝΑΚΑΣ V		
ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΑΠΕΡΓΙΩΝ		
	1976	1977
Αύξηση αποδοχών	380	306
Απολύσεις μισθωτών	41	64
Ρύθμιση χρόνου εργασίας	28	31
Συνθήκες εργασίας	2	17
Λοιπές αιτίες	120	151
P. ΦΑΚΙΟΛΑΣ σελ. 117.		

Οί πρώτες άπεργιακές κινητοποιήσεις μετά την «Αλλαγή»

Οί άπεργιακές κινητοποιήσεις ήρθαν να υπενθυμίσουν στην κυβέρνηση ότι οί εργαζόμενοι θά προασπίσουν με κάθε τρόπο τά δικαιώματά τους άπέναντι στην εργοδοσία και ότι δύσκολα τό ΠΑΣΟΚ θά μπορέσει να προχωρήσει στην εφαρμογή της πολιτικής του άν προηγούμενα δέν έχει τή σύμφωνη γνώμη των εργαζομένων πάνω σ' αυτή. Οί εργαζόμενοι τήν εκλογική νίκη του ΠΑΣΟΚ τήν είδαν πρίν από όλα σάν δικιά τους νίκη, και σάν τέτοια άλλωστε τήν διατυμπανούσε τό ίδιο όταν μιλούσε γιά «τό ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση, ό λαός στην έξουσία». Γι' αυτό και δέν είναι έτοιμοι να δεχτούν ότι οί άποφάσεις που τους άφορούν θά παίρνονται έρήμην τους όπως άπέδειξε η πρόσφατη πραχτική της κυβέρνησης. Κύριο αίτημα π.χ. των ιδιωτικών εκπαιδευτικών στην πρόσφατη άπεργία τους ήταν να συμμετέχουν στην έπιτροπή που έπεξεργάζεται τό σχέδιο δημοσιοποίησης της ιδιωτικής παιδείας, τό ίδιο και οί φορείς του πανεπιστήμιου που κατάγγειλαν τήν κυβέρνηση γιά τήν προώθηση του νόμου-πλαίσου χωρίς να ρωτησει προηγούμενα τή γνώμη τους.

Σέ συνέντευξή του στην εφημερίδα «Αύγή»⁵ ό Γ. Βοζινάκης, μέλος του Δ.Σ. της ΟΙΕΛΕ, δηλώνει χαρακτηριστικά:

«Τά αιτήματά μας δέν είναι οικονομικά. Η κυβέρνηση έχει θέσει ήδη σε κίνηση τήν κατάργηση της ιδιωτικής εκπαίδευσης. Έμεις ζητάμε

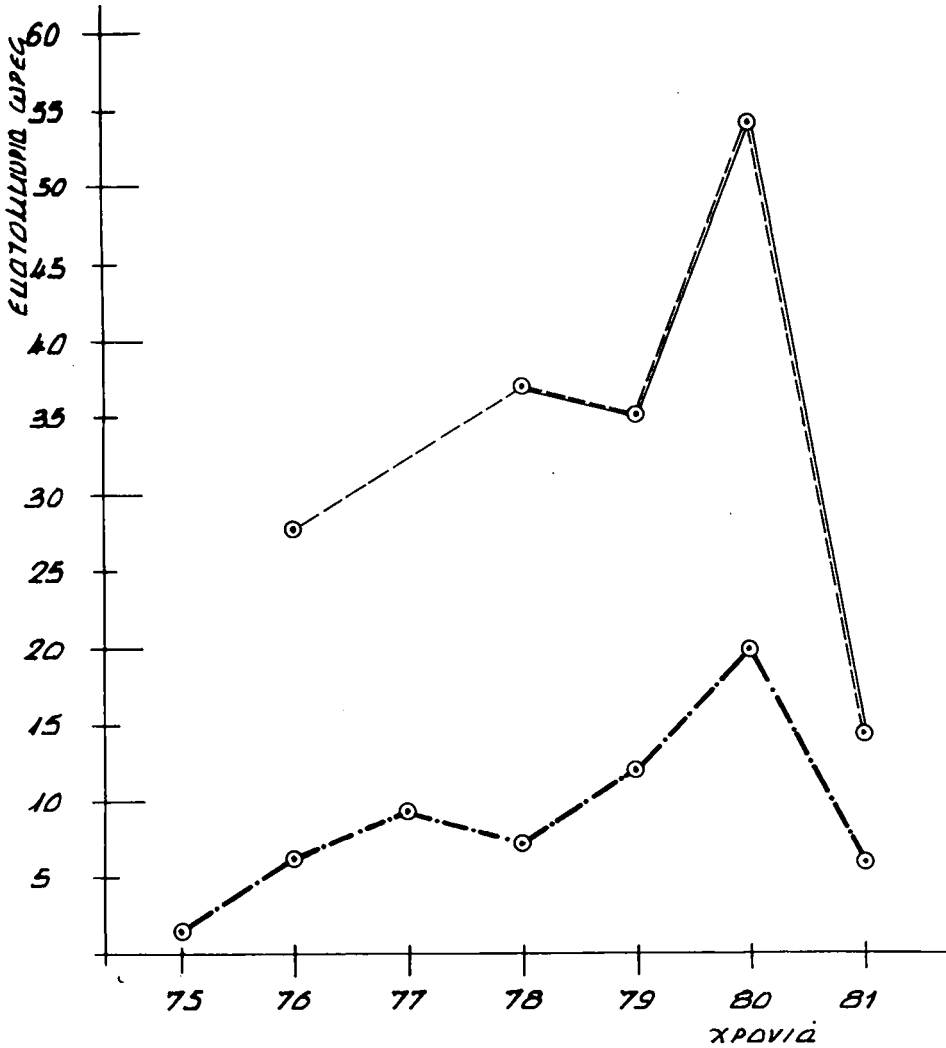
- 1) Τήν συμμετοχή μας στον προγραμματισμό γιά να υπερασπίσουμε τά δικαιώματά μας.
- 2) Δημοσιοποίηση των ιδιωτικών εκπαιδευτικών που ύπηρετούν ή θά ύπηρετήσουν στο άμεσο μέλλον στο Δημόσιο».

4. «Οικονομικός Ταχυδρόμος», άρ. φύλ. 1408, 30-4-81, «Πόσα λεφτά παίρνουν οί μισθωτοί στην Ελλάδα».

5. «Αύγή», 28-4-82, Θ. Παπαδόπουλου: «Στην ιδιωτική εκπαίδευση. Ρυθμίσεις έρήμην των εργαζομένων».

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΙΙΙ

ΧΑΜΕΝΕΙ ΟΡΕΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ 1975 ΜΕΧΡΙ ΤΟ '81

ΚΟΜ.ΕΡ.
 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΤΑΣΙΑΣ

ΚΟΜ.ΕΡ. :

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΤΑΣΙΑΣ :

Πρέπει ακόμα νά σημειωθεί ότι οί άποφάσεις γιά τήν πορεία τής άπεργίας παίρνονται από Γενικές Συνελεύσεις τών άπεργών και ότι, παρά τή συνεχή προσπάθεια τών συνδικαλιστικών φορέων πού πρόσκεινται στό ΠΑΣΟΚ και στό ΚΚΕ γιά νά λήξει ή άπεργία, αυτή συνεχίστηκε μέχρι τήν πλήρη ικανοποίηση τών αιτημάτων τών άπεργών. Είναι δέ χαρακτηριστικό ότι ή τελευταία άπόφαση γιά συνέχιση τής άπεργίας πρίν άκριβώς ικανοποιηθούν τά αίτήματα πάρθηκε μέ πλειοψηφία σημαντικά άνώτερη από τίς προηγούμενες φορές, πράγμα πού δείχνει ότι στην πορεία τής άπεργίας οί ιδιωτικοί εκπαιδευτικοί συνειδητοποίησαν τήν αναγκαιότητα νά παλέψουν γιά τήν ικανοποίηση τών αιτημάτων τους.

Άλλο παράδειγμα άγωνιστικής διάθεσης στόν τομέα τών ύπηρεσιών άποτελεί ή άπεργία τών τραπεζοϋπαλλήλων. Ο κλάδος αυτός ήρθε σέ ρήξη μέ τήν κυβέρνηση γιά καθαρά μισθολογικούς λόγους. Αίτία ή εισοδηματική πολιτική τής κυβέρνησης, ή όποία δέν εύνει ιδιαίτερα τά εισοδήματα πάνω από 35.000 δρχ. και καθόλου τά εισοδήματα πάνω από τίς 50.000 δρχ. Τό πρόβλημα στό σημείο αυτό έγκειται στό ότι οί μέσοι μισθοί του κλάδου κυμαίνονται γύρω στά δρια τών 35.000 δρχ., πράγμα πού σημαίνει ότι μέ άπόλυτη έφαρμογή τής εισοδηματικής πολιτικής ό κλάδος όχι μόνο δέν βελτιώνει τήν οικονομική του κατάσταση, άλλα άντίθετα ύφίσταται και συρρίκνωση του πραγματικού του εισοδήματος⁷.

Η άπεργία τών τραπεζοϋπαλλήλων είναι σημαντική γιατί έκτός τών άλλων έδειξε μέ τόν πιό ώμό τρόπο τά δρια τής εισοδηματικής πολιτικής τής κυβέρνησης, και τό τί κρύβεται πραγματικά πίσω από δηλώσεις σάν αυτές πού έγιναν γιά θέσπιση τής αυτόματης τιμαριθμικής άναπροσαρμογής πού ούτε γιά όλους είναι, ούτε τιμαριθμική, άφου από τή μία δέν κατοχωρήθηκε νομοθετικά γιά τόν ιδιωτικό τομέα, και από τήν άλλη κλιμακώνεται άνάλογα μέ τό ύψος του εισοδήματος του καθένα.

Οί τελευταίες δηλώσεις τόσο του Άρσένη όσο και του Παπανδρέου γιά αύξηση τής παραγωγικότητας, γιά ύπονόμευση του έργου τής «Άλλαγής» από μικρές μειοψηφίες στό χώρο τών εργαζομένων πού στηρίζονται γι' αυτό στόν εργατικό νόμο πού ψηφίστηκε πρόσφατα, δείχνει πρώτον μέχρι ποιοού σημείου ή κυβέρνηση είναι διατεθειμένη νά σεβαστεί τό ίδιο τό θεσμικό πλαίσιο πού επέβαλε, και δεύτερο ότι ή κυβέρνηση προσανατολίζεται στην έπιβολή μιās πολιτικής λιτότητας, λίγο μετά τίς δημοτικές εκλογές.

Και αυτή τήν άπεργία ή κυβέρνηση προσπαθεί νά τήν έκφυλίσει χρησιμοποιώντας τίς δυνάμεις πού διαθέτει στό χώρο γιά νά διασπάσει τό κίνημα. Παράλληλα στην προσπάθεια αυτή, χρησιμοποίησε και τά μέσα μαζικής ενημέρωσης πού γνώρισαν τίς παλιές τους δόξες διαστρέβλωσης τής πραγματικότητας. Τό ίδιο τό προεδρείο τής ΟΤΟΕ στην άνοιχτή έπιστολή του προς τόν Πρόεδρο τής Κυβέρνησης θά έπισημάνει πώς

«ή Τηλεόραση μετατράπηκε σέ πλήρες όργανο τών παραπάνω (διοικήσεις τραπεζών, συνδικαλιστικών παρατάξεων του κυβερνώντος κόμματος τής κυβέρνησης) και μετέδιδε και μεταδίδει αποκλειστικά τίς δικές τους άνακοινώσεις άγνώντας τίς άνακοινώσεις τής ΟΤΟΕ ή στίς περιπτώσεις πού μεταδίδει όρισμένες φράσεις πραγματοποιεί άνεπιτρεπτα και άυθαίρετα σχόλια... Όλα αυτά συνθέτουν παραπλανητική ενημέρωση και πρόκληση σέ βάρος του λαού»⁸

Η άπεργία αυτή θά κρατήσει 43 μέρες και θά λήξει μέ όρισμένους συμβιβασμούς και παραχωρήσεις και από τίς δύο πλευρές. Πιστεύουμε ότι και έδω καθοριστική σημασία έπαιξε ό τρόπος μέ τόν όποιο όργανώθηκε ή άπεργία. Πιό συγκεκριμένα ή άπουσία γενικών συνελεύσεων τών εργαζομένων οί όποίες και νά άποφασίζουν κάθε φορά γιά τήν πορεία τής κινητοποίησης ύπήρξε ή κυριότερη αίτία τής ύποτονικότητάς της. Οί κεντρικές άποφάσεις παίρνονταν από ψηλά (ΟΤΟΕ) και ή όλη δραστηριότητα τών άπεργών συνίστατο σέ συγκέντρωση κάθε πρωί έξω από τά γραφεία τής όμοσπονδίας και

6. Π. ΔΙΝΑΡΔΟΥ - ΡΥΛΜΟΝ: «Τόνωση τής προσφοράς υίοθετεί ή κυβερνητική πολιτική», περ. «ΑΝΤΙ», 6 τεύχος, σ. 213 τής 3-9-82.

7. Β. ΤΖΑΝΝΕΤΑΚΟΥ («Τά Νέα» 13-3-82): «Παρασκηνίο και προσκηνίο στην άπεργία τών τραπεζικών».

8. «Αύγή» 20-6-82.

πορεία προς τή Βουλή. Έτσι δέν δόθηκε ή εύκαιρία στους άπεργούς νά ένεργοποιηθούν οί ίδιοι περισσότερο και νά έμβραθύουν συλλογικά τά προβλήματα του κλάδου και τής άπεργίας τους σέ αντίθεση μέ αυτό πού παρατηρήθηκε στους ιδιωτικούς εκπαιδευτικούς. Άκόμα σέ αυτό τό στάδιο πρέπει κανείς νά άναρωτηθεί μήπως οί τραπεζούπάλληλοι, πού είναι κλάδος δπου άναμφισβήτητα τό ΠΑΣΟΚ έχει μεγάλη έπιρροή, δέν ήσαν άκόμα πεπεισμένοι ότι έπρεπε νά έρθουν σέ αυτή τή φάση σέ ρήξη μέ τήν κυβέρνηση. Τό έρώτημα αυτό άσφαλώς θά βρει τήν άπάντησή του όταν γίνουν εκλογές στα διάφορα σωματεία τών τραπεζών.

Πάντως εκείνο πού θέλουμε νά τονίσουμε είναι ότι τά αίτήματα άλλά και οί μορφές πάλης πού υιοθετεί τό κίνημα είναι καθοριστικές για τό επίπεδο συνειδητοποίησής του. Μέ μία άπεργία καθαρά επαγγελματική οί εργαζόμενοι σκοπεύουν σέ μία πιό ευνόικη κατανομή στις καινούργιες άξίες πού δημιουργήσαν, άνάμεσα σέ εκείνους και στην έργοδοσία. Άλλά άκόμα και μία τέτοια άπεργία, αν είναι μαχητική, άμφισβητεί μέρος τής καπιταλιστικής έξουσίας και μέ αυτή τήν έννοια μπορούμε νά ισχυριστούμε ότι

κάθε άπεργία είναι πολιτική. Άλλά άκόμα περισσότερο όταν περνάμε σέ άπεργίες όλόκληρου κλάδου, σέ άπεργίες κατάληψης δπου οί εργαζόμενοι λειτουργούν ξανά τήν έπιχείρηση κάτω από τή δικιά τους διοίκηση (π.χ. στη Γαλλία τό εργοστάσιο LIP), τότε καταλήγουμε σέ μία δυναμική άναμέτρηση για τό ποιός πρέπει νά είναι ό άφέντης στό εργοστάσιο, στην οικονομία, στό κράτος: ή άστική ή ή εργατική τάξη.

Άκόμα πρέπει νά παραδεχτούμε πώς υπάρχουν πολλοί τρόποι για νά διεξαχθεί μία άπεργία. Μπορεί νά πραγματοποιηθεί μέσα από ένα γραφειοκρατικοποιημένο συνδικαλιστικό όργανο δπου οί άποφάσεις για τήν άπεργία παίρνονται από συνδικαλιστικά στελέχη άποκομμένα από τή βάση. Μπορεί νά διεξαχθεί κάτω από τήν ήγεσία ενός συνδικάτου δημοκρατικά, δπου οί γενικές συνελεύσεις τών συνδικαλισμένων μελών του παίρνουν τις άποφάσεις για τήν πορεία τής άπεργίας. Άλλά ή πιο δημοκρατική μορφή μιας πάλης είναι ή εκλογή άπεργιακής επιτροπής από τό σύνολο τών άπεργών συνδικαλισμένων και μή, επιτροπής πού είναι ύπόλογη στη γενική συνέλευση δπου συζητιέται ή πορεία του άγώνα και παίρνονται οί άποφάσεις. Άν στους άγώνες τών τραπεζούπαλλήλων είχε προτιμηθεί σαν τρόπος πάλης ή τελευταία αυτή μέθοδος σύγκλησης γενικών συνελεύσεων και εκλογής άπεργιακής επιτροπής, θάταν πολύ λιγότερο πειστική ή φιλολογία πού αναπτύχθηκε για πολιτικές σκοπιμότητες όρισμένων παρατάξεων άφου ό άγώνας θά διεξαγόταν άπευθείας από τούς ίδιους τούς ενδιαφερόμενους στό σύνολό τους και όχι μέσω τών εκπροσώπων και άπλως στό όνομα όλων τών ύπαλλήλων.

Έκτός από τις άπεργιακές κινητοποιήσεις στό χώρο τών ύπαλλήλων τών ύπηρεσιών πρέπει νά έπισημανθεί ένα άκόμα γεγονός πού έχει ιδιαίτερο βάρος για τήν παρατέρα πορεία του εργατικού κινήματος στην Έλλάδα πού άποτελεί ή άφύπνιση του βιομηχανικού προλεταριάτου. Ειδικά σήμερα, λίγους μήνες μετά τις εκλογές, παρατηρούμε μιάν ανάπτυξη του εργοστασιακού συνδικαλισμού μέ δημιουργία σωματείων σέ μία σειρά βιομηχανίες πού έτσι για πρώτη φορά άποκτούν σωματείο. Δέν νομίζουμε ότι αυτή ή τάση είναι άσχετη μέ τήν άνοδο του

ΠΑΣΟΚ στην εξουσία. Ἀγίθεται νομίζουμε πώς είναι στενά συνδεδεμένη καί ἀπορρέει καί συγχρόνως καταμαρτυρεῖ γιά τήν ἀντίληψη τῶν ἐργαζομένων γιά τό τί εἶναι τό ΠΑΣΟΚ καί ποιά συμφέροντα ὑπερασπίζει. Ἡ ψήφιση τοῦ νέου νόμου γιά τίς συνδικαλιστικές ἐλευθερίες θά ἐντείνει αὐτή τήν τάση ἀνάπτυξης τῆς συνδικαλιστικῆς δράσης τῶν ἐργαζομένων πού συνοδεύεται ἀπό σκληρές ἀπεργιακές συγκρούσεις στή βιομηχανία. Ἐνδεικτικά ἀναφέρουμε ὅτι τοὺς πρώτους μῆνες μετά τήν « Ἀλλαγῆ » δημιουργήθηκαν στήν περιοχή τῆς Θεσσαλονίκης πάνω ἀπό 15 καινούργια σωματεία⁹, ἐνῶ ἄλλα τόσα ἰδρύονταν τήν ἴδια ἐποχὴ καί στήν περιοχή τῆς Ἐάνθης.¹⁰ Ὅπως πολύ σωστά ἐπισημαίνει ὁ Α. Ταρπάγκος σέ ἕνα ἀπό τά ἄρθρα του στήν « Αὐγή »

« εἶναι ἐπιτακτικά ἀναγκαῖο νά βρεθοῦν τρόποι μετάδοσης τῆς συνδικαλιστικῆς ἐμπειρίας τῆς πρώτης μεταπολιτευτικῆς περιόδου σ' αὐτά πού δημιουργοῦνται στίς σημερινές συνθήκες καί πού ἀρχίζουν λίγο-πολύ στήν πορεία διαμόρφωσῆς τους ἀπό τήν ἀρχή, δεδομένου ὅτι στίς περισσότερες ἐπιχειρήσεις πού δημιουργοῦνται γιά χρόνια ὀλόκληρα δέν εἶχε ἐκδηλωθεῖ καμιά οὐσιαστική δράση ».

Τό ἀπεργιακό αὐτό κίνημα υἱοθετεῖ πολὺ προχωρημένες μορφές πάλης ὅπως ἡ κατάληψη τῶν ἐργοστασίων. Ἡ κατάσταση αὐτή ἀνήσυχει ἰδιαίτερα τό Σύνδεσμο Βιομηχανῶν Βορείου Ἑλλάδας πού διαμαρτύρεται ἔντονα σέ ἐπιστολὴ του πρὸς τό Ὑπουργεῖο Ἑργασίας¹¹:

« Ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 1982 ἀρχισαν νά ἐμφανίζονται ἀνησυχητικά φαινόμενα δράσεως μικρῶν ἀλλά δυναμικῶν ὁμάδων ἐργαζομένων οἱ ὁποῖες, ὑποκινούμενες ἀπό αἶτια κάθε ἄλλο παρά σσχετιζόμενα μέ τήν οικονομική τους κατάσταση καί τίς συνθήκες ἐργασίας, προβαίνουν σέ ὑπερβολικὴ κατάχρηση τοῦ παρεχομένου ἀπό τό Σύνταγμα μας δικαιώματος ἀπεργίας, τήν ὁποία

μετατρέπουν σέ κατάληψη τῶν ἐργοστασιακῶν χώρων... ».

Παράλληλα μ' αὐτές τίς διεργασίες πού συντελοῦνται μέσα στοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, οἱ διάφορες παρατάξεις ἔχουν ξεκινήσει ἕναν ἀγῶνα γιά τήν κατάκτηση τῆς ἡγεμονίας μέσα στοῦ συνδικαλιστικοῦ κίνημα.

Ὁ νέος νόμος γιά τίς συνδικαλιστικές ἐλευθερίες

Ὅπως ἀναφέραμε προηγουμένα, ἡ Νέα Δημοκρατία στήν προσπάθειά της νά περιστείλει τίς ἀπεργιακές κινητοποιήσεις τῶν ἐργαζομένων τό 1976 ψήφισε τό νόμο 330 γιά τό συνδικαλισμό. Μέ τό νόμο αὐτό θέσπισε μιὰ σειρά ἀπό γραφειοκρατικά ἐμπόδια στή διαδικασία κήρυξης τῆς ἀπεργίας. Ταυτόχρονα ὁ νόμος αὐτός ἔδινε τό πράσινο φῶς στήν ἐργοδοσία νά ἐξαπολύσει ἕνα ἄγριο κυνηγητό ἐναντία στοὺς ἐργαζομένους συνδικαλιστές ἀπολύοντάς τους μέ τή δικαιολογία ὅτι παραβίαζαν τό νόμο. Μέ τή δικαιολογία αὐτή τήν τελευταία τετραετία ἔγιναν πάνω ἀπό 15.000 ἀπολύσεις. Ἡ ἀντίθεση τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων στοῦ νόμο στηριζόταν στίς περιοριστικὲς διατάξεις του γιά τήν ἀπεργία, στή νομομοποίηση τῆς ἐργοδοτικῆς ἀνταπεργίας (λόκ-άουτ), στήν ἀπαγόρευση τῆς ἀπεργίας συμπαράστασης καί ἀλληλεγγύης στοὺς ἀγῶνες ἄλλων ἐργαζομένων τόσο στοῦ ἐσωτερικοῦ ὅσο καί στοῦ ἐξωτερικοῦ, στίς διατάξεις πού καθιερῶνουν ὑποχρεωτικές διαδικασίες γιά τή λήψη τῆς ἀπόφασης γιά ἀπεργία, στίς διατάξεις γιά τήν ἄμεση ἀπόλυση καί ἐπιβολὴ ποινικῶν κυρώσεων γιά τήν κήρυξη ἢ συμμετοχὴ σέ « παράνομη ἀπεργία », στήν ἀπαγόρευση ἀπεργίας μέ στόχους καί αἰτήματα πού δέν ἐμπίπτουν κατ' ἀπόλυτη ἐρμηνεία στά « οἰκονομικά καί ἀσφαλιστικά ἐν γένει συμφέροντα τῶν ἐργαζομένων »¹².

9. « Αὐγή » 30-4-82 Α. Ταρπάγκου: « Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἐργοστασιακοῦ συνδικαλισμοῦ στίς βιομηχανίες τῆς Θεσσαλονίκης ». « Αὐγή » 27-6-82 Α. Ταρπάγκου: « Ἐπεκτείνεται τό κύμα συνδικαλισμοῦ στή Θεσ/νίκη ». Καί « Αὐγή » 16-6-82.

10. « Αὐγή » 4-7-82 Α. Ταρπάγκου: « Οἱ ἐργατικοὶ ἀγῶνες στίς βιομηχανίες τῆς Ἐάνθης ».

11. « Οἰκονομικὸς Ταχυδρόμος », ἀρ. 1471 15-7-82 Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ « Κύμα καταλήψεων βιομηχανιῶν στή

Βόρεια Ἑλλάδα », σελ. 55. Οἱ κατελιημένες βιομηχανίες ἦταν: Henninger, NAMCO, Ἀθηναϊκὴ Ζυθοποιία, Μινέρβα, Θ. Κωσταράς, Stickerei - Πουλτισίδης, Flocadam - Ἀδαμίδης, Πλαστικά Μακεδονίας, Κλωστοῦφαντουργία Ἥλιος, Κλωστοῦφαντουργία - Κωνσταντινίδης, Ἀθηναϊκὴ Χατοποιία (Softex).

12. Β. ΤΖΑΝΝΕΤΑΚΟΣ (« Τά Νέα », 14-4-82): « Τί σημαίνει ὁ νέος νόμος γιά τό συνδικαλισμό ».

Μέ τό νομοσχέδιο πού κατέθεσε καί ψήφισε στή Βουλή τό κυβερνητικό κόμμα «Γιά τόν έκδημοκρατισμό τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος καί τήν κατοχύρωση τῶν συνδικαλιστικῶν ἐλευθεριῶν τῶν ἐργαζομένων» ἐπιδιώκει νά θέσει τό συνδικαλιστικό κίνημα σέ μιά ἐντελῶς νέα βάση. Βέβαια ἡ κυβέρνηση δέν κατάφερε νά ἀντισταθεῖ στίς πιέσεις τῆς ἐργοδοσίας καί κατά τή διάρκεια τῆς συζήτησης πάνω στό ἄρθρο τοῦ νομοσχεδίου στή Βουλή τροποποίησε ὀρισμένα, σέ μιά προσπάθεια νά πείσει τήν ἀστική τάξη νά μήν ἀνησυχεῖ καί ὅτι δέν πρόκειται νά θίξει τά συμφέροντά της παρά τίς ὁποιοσδήποτε θεσμικές ἀλλαγές. Ὅμως, παρά τίς ὁποιοσδήποτε ὑπαναχωρήσεις καί ἀδυναμίες τοῦ τελικοῦ κειμένου, ἐκεῖνο πού ἔχει πρωταρχική σημασία εἶναι ὅτι γιά πρώτη φορά στήν Ἑλλάδα κατοχυρώνεται νομοθετικά ἡ δυνατότητα γιά τούς ἐργαζόμενους νά ἀποκτήσουν καί νά ἀναπτύξουν μέ τήν ἐνεργό παρέμβασή τους ἕνα ἀνεξάρτητο μαζικό δημοκρατικό συνδικαλιστικό κίνημα, κάτι πού στήν πράξη χρόνια τώρα προσπαθοῦσαν μέ τούς ἀγῶνες τους νά ἐπιβάλουν. Τό νομοσχέδιο ἔρχεται κατά κάποιο τρόπο νά θεσμοθετήσει λειτουργίες πού οἱ ἐργαζόμενοι μετά ἀπό ἀγῶνες καί παρά τόν 330 εἶχαν ἐπιβάλει σέ μιά σειρά ἀπό ἐργοστασιακούς χώρους, σέ ὅτι ἀφορᾶ τόν τρόπο ὀργάνωσής τους γιά τήν καλύτερη προάσπιση τῶν συμφερόντων τους. Εἶναι ἐξάλλου ἐνδεικτικό γιά τόν ὅλο προσανατολισμό τοῦ νόμου ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο τόν ἀντιμετωπίζει ἡ ἐργοδοσία καί ἡ ἀξιωματική ἀντιπολίτευση. Καί ὅσο μᾶς ἀνησυχεῖ καί μᾶς προβληματίζει ἡ εὐνοϊκή ἀπήχηση πού ἔχουν στό χώρο τῆς ἀξιωματικῆς ἀντιπολίτευσης οἱ χειρισμοί μέ τούς ὁποίους ἀντιμετωπίζει ὀρισμένα θέματα ἡ κυβέρνηση, ὅπως π.χ. ἐκεῖνα πού σχετίζονται μέ τήν ὀργάνωση καί τή λειτουργία τῶν ἐνόπλων δυνάμεων, ὅπου δέν περνάει μέρα πού νά μήν ἀνταλλάξουν φιλοφρονήσεις μεταξύ τους κυβέρνηση καί ἀντιπολίτευση, ἄλλο τόσο ἐνθαρρυντικό εἶναι τό γεγονός ὅτι γιά τό νομοσχέδιο γιά τίς συνδικαλιστικές ἐλευθερίες τό στόμα τους στάζει φαρμάκι. Ἐτσι ἡ ἐργοδοσία καταγγέλλει ὅτι τό νομοσχέδιο «περιορίζει τίς ἐλπίδες γιά μιά σύντομη ἀναθέρμανση τῆς οἰκονομίας καί μιᾶς σημαντικῆς ἐπέκτασης τῶν ἐπενδύσεων, γιά αὔξηση τῆς

παραγωγῆς καί τῆς ἀπασχόλησης..., ἐνώ ἡ δημιουργήσει πολλά προβλήματα στίς ἤδη ὑπάρχουσες βιομηχανίες».

Τά κυριότερα σημεῖα τοῦ νομοσχεδίου ἀναφέρονται στή λήψη μέτρων γιά τή δημοκρατική λειτουργία τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, τήν ἐξασφάλιση τῆς γνησιότητος καί τῆς ἀντιπροσωπευτικότητος τῶν διοικητικῶν ὀργάνων καί τή διεύρυνση τῶν συνδικαλιστικῶν δικαιωμάτων. Ἄνοιγμα τῶν ὀργανώσεων πού θά ἐπιτρέψει π.χ. νά ἐγγραφοῦν στό Ἐργατικό Κέντρο τῆς Ἀθήνας (ΕΚΑ) πάνω ἀπό 160 σωματεία, ἐκκαθάριση τῶν μητρώων ἀπό πρόσωπα πού δέν δικαιούνται νά εἶναι μέλη, διασφάλιση τέλος τῆς γνησιότητος τῶν ἐκλογικῶν ἀποτελεσμάτων. Καθιέρωση τῆς ἀπλῆς ἀναλογικῆς σάν μόνιμου ἐκλογικοῦ συστήματος στίς συνδικαλιστικές ἐκλογές σέ ὅλες τίς βαθμίδες. Ἀκόμα ὅσα σωματεία δέν συγκεντρώνουν τουλάχιστο τό μισό τοῦ ἐκλογικοῦ μέτρου γιά τήν ἀποστολή ἀντιπροσώπου στό συνέδριο ἀποκλείονται ἀπ' αὐτό καί ἔτσι ἀποφεύγεται ἡ νόθευση τοῦ ἀποτελέσματος, ἐνώ παράλληλα τίθεται ἕνα κίνητρο γιά ἐνοποιήσεις, ὥστε νά ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐκπροσώπηση τῶν μικρῶν σωματείων. Ταυτόχρονα καταργεῖται ἡ κρατική χρηματοδότηση τῶν συνδικάτων καί ἐξασφαλίζεται ἡ οἰκονομική τους αὐτοδυναμία ἀπό τίς συνδρομές τῶν μελῶν τους. Κατάργηση τῆς ἐργοδοτικῆς ἀνταπεργίας, ἀποκλεισμός τῆς δικαστικῆς διαδικασίας τῶν ἀσφαλιστικῶν μέτρων γιά τήν ἀπαγόρευση ἢ διακοπή ἀπεργιῶν, καθῶς καί ἀπαγόρευση πρόσληψης ἀπεργοσπαστῶν. Παροχή δικαιώματος κήρυξης ἀπεργίας σέ ἐνώσεις προσώπων ἐκεῖ πού δέν ὑπάρχει σωματεῖο καί ὅπου οἱ ἐργαζόμενοι εἶναι ἀπό 10 μέχρι 40. Διεύρυνση τῶν αἰτημάτων τῆς ἀπεργίας τά ὁποῖα ἀποδεδεμεύονται πλέον ἀπό τά κλαδικά ἢ συντεχνιακά. Ἐπαναπρόσληψη τῶν ἀπολυθέντων συνδικαλιστῶν, κατάργηση τοῦ ΟΔΕΠΕΣ.

Οἱ σοβαρότερες τροπολογίες πού ἄλλαξαν τό ἀρχικό σχέδιο νόμου ἀναφέρονται στό ἐξῆς σημεῖα:

1) Ἡ παρακράτηση τῆς εἰσφορᾶς δέν θά ἐφαρμοστεῖ ἀμέσως, ἀλλά θά ὀριστεῖ μέ ἔθνική συλλογική σύμβαση ἐργασίας.

2) Ἡ προστασία τῶν συνδικαλιστῶν κατά τῶν ἀπολύσεων κλιμακώθηκε ἀνάλογα μέ τή δύναμη τοῦ σωματείου, ἐνώ ἡ διάρκεια τῆς

προστασίας μειώθηκε στον ένα χρόνο αντί των δύο.

3) 'Η 24ωρη προειδοποίηση του έργοδότη για την κήρυξη απεργίας αφορά όχι μόνο αυτή που σκοπεύει στην ίκανοποίηση αιτημάτων αλλά την άμυντική όπως είναι ή περίπτωση ξαφνικών απολύσεων.

4) Διευκρίνιση σχετικά με την απαγόρευση του λόκ-άουτ.

'Ακόμα τα κόμματα της άριστερας ασκήσαν κριτική στο νόμο γιατί δεν αναγνωρίζει δικαιώματα στην πληροφόρηση και στη συμμετοχή στη λήψη των αποφάσεων, γιατί δεν επέμβαίνει στις δομές του συνδικαλισμού και δεν δίνει προτεραιότητα στην οργάνωση των εργαζομένων στην επιχείρηση στο εργασιακό σωματείο.

Στό χέρι των εργαζομένων είναι όμως από δω και πέρα ή διαφύλαξη των νέων κατακτήσεων που κατοχυρώνει ο νέος νόμος που δεν είναι άμελητες και που ή ίδια ή κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ μπορεί και αναγκαστικά θά άμφισβητήσει μεθαύριο κάτω από την πίεση της οικονομικής συγκυρίας, καθώς και ή πάλη για την κατάκτηση νέων πιο προωθημένων στόχων.

'Ο ανταγωνισμός για τον έλεγχο και την ήγεμονία του συνδικαλιστικού κινήματος

Τόν τελευταίο καιρό έχει ένταθει ή διαμάχη για τον έλεγχο του συνδικαλιστικού κινήματος ανάμεσα στις παρατάξεις, και κυρίως ανάμεσα στην ΠΑΣΚΕ και την ΕΣΑΚ. 'Η μάχη αυτή διεξάγεται τόσο μέσα από τά μέσα μαζικής ενημέρωσης για τις «συντριπτικές», «έντυπωσιακές» νίκες του καθένα, όσο και από μία σειρά προσφυγών στα δικαστήρια για την καθαίρεση από σωματεία και 'Εργατικά Κέντρα των εκπρόσωπων των εργαζο-

13. «Ριζοσπάστης» της 11-7-82: «'Αρχαιρεσίες: 'Η αλήθεια και ή σκοπιμότητα». Τά ποσοστά είναι ύπολο-

μένων και την προσωρινή αντικατάσταση τους από διορισμένες διοικήσεις. 'Η τακτική αυτή που ξεκίνησε για την καθαίρεση της προηγούμενης διοίκησης της ΓΣΕΕ και την αντικατάστασή της από μία διοίκηση που νά είναι πιο αντιπροσωπευτική της θέλησης των εργαζομένων καταλήγει σήμερα νά χρησιμοποιείται σε Ε.Κ. όπου προηγήθηκαν εκλογές. Τό πιο κτυπητό παράδειγμα άποτελεί τό 'Εργατικό Κέντρο 'Ελευσίνας. 'Εδώ ή διορισμένη μετά από δικαστική άπόφαση νέα φιλοπασοκική διοίκηση προχώρησε στη διεξαγωγή νέων εκλογών, άποτέλεσμα των οποίων ήταν νά πλειοψηφήσει ή ΕΣΑΚ. Τότε ή ΠΑΣΚΕ κινεί νέα διαδικασία άκύρωσης των εκλογών και διορισμού προσωρινής διοίκησης με τή δικαιολογία ότι ή προηγούμενη φιλοπασοκική προσωρινή διοίκηση δεν οργάνωσε καλά τις εκλογές.

Μιά τέτοια αντιμετώπιση δεν έχει νά κάνει σε τίποτα με την εκπροσώπηση του εργατικού κινήματος μέσα από ένιαία μαζικά συνδικαλιστικά όργανα για την καλύτερη προάσπιση των συμφερόντων της εργατικής τάξης.

ΠΙΝΑΚΑΣ VI

'Αντιπρόσωποι παρατάξεων ΕΣΑΚ, ΠΑΣΚΕ, ΑΕΜ και 'Ανένταχτων στά Δ.Σ. των σωματείων της 'Αθήνας όπως ήσαν τόν 'Ιούνιο 1982 και ποσοστό αύξησης ανάμεσα στό 1980 και 1982 της κάθε παρατάξης¹³

	1980	1982	%
ΕΣΑΚ	1042	1294	24,18
ΠΑΣΚΕ	420	600	45,24
ΑΕΜ	120	108	-10
ΔΙΑΦΟΡΟΙ ('Ανένταχτοι δημοκράτες)		280	
ΣΥΝΟΛΟ	1.582	2.282	

Τά σωματεία στά όποια γίνεται άναφορά στον παραπάνω πίνακα (κλαδικά και εργασιακά) καλύπτουν όλους σχεδόν τούς κλάδους οίκοδομών, τίς μεταλλο-συσκευές,

γισμοί δικοί μας. Στόν πίνακα δεν περιλαμβάνονται οι αντιπρόσωποι της δεξιάς.

τυπο-χαρτί, ιματισμό, δέρμα, φάρμακο-πλαστικά, κλωστοϋφαντουργούς, τεχνικές εταιρίες, έπισιτισμό, τρόφιμα, ιδιωτικούς υπαλλήλους, ύγειονομικούς, λαχαναγορά, εργάτες Δήμου, κίνηση, θέαμα-άκρόαση, ιδιωτικά εκπαιδευτήρια, συνταξιούχους, ηλεκτρολόγους-χειριστές. Καλύπτουν συλλόγους Κοινής 'Ωφέλειας και των Τραπεζών που έχουν πανελλαδικό χαρακτήρα και έχουν την έδρα τους στην 'Αθήνα. Στα σωματεία αυτά ψηφισαν 163.800 εργατοϋπάλληλοι έναντι 132.900 που είχαν ψηφίσει τό 1980, δηλαδή έχουμε μία αύξηση 23,25%.

Ο πίνακας αυτός παρόλο που πρέπει κανείς να τον πάρει με κάθε επιφύλαξη αφού τά στοιχεία έχουν συγκεντρωθεί από τό ΚΚΕ και δέν διαθέτουμε ανάλογα στοιχεία και από την αντίπαλη πλευρά για να τά συγκρίνουμε, παρουσιάζει ώστόσο ένδιαφέρον γιατί έπιβεβαιώνει όρισμένες τάσεις. Πρώτα απ' όλα ότι σέ σχέση με τό 1980 ή ΕΣΑΚ και ή ΠΑΣΚΕ γνωρίζουν αύξηση τής έπιρροής τους, ένώ τό ΑΕΜ γνωρίζει πτώση στή δύναμή του. 'Η άνοδος τής ΕΣΑΚ είναι 24,18%, ένώ τής ΠΑΣΚΕ 45,25%, σχεδόν διπλή από εκείνη τής ΕΣΑΚ.

'Από αυτά τά άρκετά άποσπασματικά στοιχεία μπορεί ώστόσο κανείς να διαιθανθεί τίς συνέπειες τής πολιτικής κατάστασης στό συνδικαλιστικό επίπεδο: "Όχι μόνο φαίνεται μία σαφής τάση μαζικοποίησης του εργατικού συνδικαλισμού, αλλά έπιπλέον αυτή γίνεται πρός όφελος των μεγάλων εργατικών παρατάξεων και κυρίως (άπό ποσοστιαία άποψη) τής παράταξης (ΠΑΣΚΕ) που συν-

ΠΙΝΑΚΑΣ VII

Ποσοστό άντιπροσώπων τής ΕΣΑΚ, ΠΑΣΚΕ, ΑΕΜ στό σύνολο των άντιπροσώπων για τό 1980 και 1982.

	1980	1982
ΕΣΑΚ	65,86	56,70
ΠΑΣΚΕ	26,45	26,29
ΑΕΜ	7,58	4,73
'Ανένταχτοι δημοκράτες		

δέεται με τό κόμμα που έκανε πειστική τήν ικανότητά του για να φέρει τήν «άλλαγή». Τά φαινόμενα αυτά δείχνουν, άν μή τι άλλο, ότι γίνονται όρισμένες διεργασίες στό έσωτερικό τής εργατικής τάξης. 'Η ένίσχυση των μεγάλων εργατικών οργανώσεων (συνδικάτων, άλλα και παρατάξεων) άποτελεί μία πρώτη ένδειξη για τό ότι οι εργαζόμενοι ψάχνουν να υλοποιήσουν οι ίδιοι αυτό που αισθάνθηκαν σάν ρεαλιστικό σέ πολιτικό επίπεδο, όταν έριξαν έκλογικά τή δεξιά. 'Η ένίσχυση των ρεφορμιστικών οργανώσεων, σέ μία κατάσταση μάλιστα όπου δέν υπάρχει όρατή — σέ κοινωνικό επίπεδο — μία επαναστατική έναλλακτική λύση, δέν άποτελεί ύποχώρηση των εργαζομένων, αλλά ίσα-ίσα προσπάθεια να ένισχυθούν οι δικές τους οργανώσεις — ή αυτές που αισθάνονται σάν δικές τους — μέσα σέ μία διαδικασία όπου γίνεται αυθόρμητα αισθητή ή ανάγκη μιας ταξικά ανεξάρτητης εργατικής πρακτικής και λύσης. 'Η συνέχιση τής διαδικασίας αυτής, βέβαια, καθορίζεται από πολλούς παράγοντες μεταξύ των οποίων δέν είναι μόνο ή συνειδητή προσπάθεια των ρεφορμιστικών μηχανισμών να έγκλωβίσουν τήν εργατική ριζοσπαστικοποίηση στή στιγμή τής δικής τους κυριαρχίας, αλλά και ή δυνατότητα διαμόρφωσης μιας επαναστατικής προοπτικής σέ αντίπαράθεση με τά ρεφορμιστικά αδιέξοδα.

Οι προοπτικές που παρουσιάζονται στό εργατικό κίνημα

Συνοψίζοντας, διαπιστώνουμε ότι τό ΠΑΣΟΚ σάν πολιτικός φορέας από τό 1974 μέχρι τίς έκλογές του 'Οχτώβρη του 1981, ύποστήριξε σέ πολλές περιπτώσεις τους άγώνες και τίς διεκδικήσεις των εργαζομένων, ένώ

συγχρόνως κατέβαλε σοβαρές προσπάθειες οργάνωσης της δικής του επιρροής στο συνδικαλιστικό χώρο μέσα από την συνδικαλιστική του παράταξη (ΠΑΣΚΕ). Ο νέος συσχετισμός δυνάμεων που διαμορφώνεται άργα αλλά σταθερά από το 1974, με την ανάπτυξη της ΠΑΣΚΕ, αποτελεί για το ελληνικό εργατικό κίνημα μιá καινούργια πραγματικότητα. Οι εργαζόμενοι στους αγώνες τους ενάντια στην εργοδοσία και την κυβερνητική αυθαιρεσία της εποχής εκείνης έχουν πλέον την υποστήριξη δύο και πολλές φορές περισσότερων πολιτικών κομμάτων. Η θεωρία του ΚΚΕ ότι αποτελεί τό μοναδικό

τή στιγμή που κέρδισε τις εκλογές φάνηκε αρκετά συνεπές στην ικανοποίηση των προεκλογικών του υποσχέσεων γύρω από όρισμένα αιτήματα των εργαζόμενων, πράγμα που δεν συνέβη για άλλα θέματα, όπως εκείνα που αφορούν την εξωτερική πολιτική, π.χ. για τα θέματα που αφορούν την ΕΟΚ, τό ΝΑΤΟ, τις αμερικάνικες βάσεις. Έτσι δέν φαίνεται καθόλου παράλογο ότι συνεχίζει έξι μήνες μετά τις εκλογές νά αποτελεί πόλο έλξης για τούς εργαζόμενους και νά πετυχαίνει αξιοζήλευτα εκλογικά αποτελέσματα στις εκλογές των συνδικαλιστικών οργάνων, ιδιαίτερα τή στιγμή που δέν έχει νά αντι-

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ Ο.Τ.Ε.

ΕΣΑΚ	%	ΠΑΣΚΕ	%	ΔΗΣΠΕ	ΑΔΗΣΚ	%	ΣΥΝΟΛΟ	%
4	11,4	21	60	7	3	28,6	35	100

ΕΣΚ: Ένιαία Συνδικαλιστική Κίνηση (ΚΚΕ)

ΠΑΣΚΕ: Πανελλήνια Συνδικαλιστική Κίνηση Έργαζομένων (ΠΑΣΟΚ)

ΔΗΣΠΕ και ΑΔΗΣΚ: Δεξιά

ΕΚΛΟΓΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΟΤΕ

	ΠΑΣΚΕ		ΕΣΑΚ		ΔΕΞΙΑ		ΆΛΛΟΙ	
	1981	1982	1981	1982	1981	1982	1981	1982
Πανελ. Συλ. Υπ. Προσ. ΟΤΕ		51%	17%	15%		30%		
Πανελ. Εν. Τεχν. ΟΤΕ		52,4%		12,1%		32,4%		2,8%

έκφραστή της εργατικής τάξης προβληματίζει και δέν φαίνεται νάναι πιά ικανή από μόνη της νά αναχαιτίσει τήν ανάπτυξη που γνωρίζει τά χρόνια αυτά (1974-1981) ή ΠΑΣΚΕ, που κατορθώνει, μέσα σέ μιá πρωτοφανή ανάπτυξη των εργατικών αγώνων, νά έδραιωθεί στό χώρο καταχτώντας τή δεύτερη θέση. Δέν μπορεί λοιπόν νά άμφισβητηθεί ότι τό ΠΑΣΟΚ θέλησε νά έμφανιστεί στην περίοδο αυτή σάν έκφραστής της εργατικής τάξης, και γενικότερα των εργαζόμενων και των συμφερόντων τους.¹⁴

Και όχι μόνο αυτό αλλά και παραπέρα από

μετωπίσει κανενός είδους σοβαρή αντιπολίτευση από τά κόμματα της άριστερας, που έτσι άποκαλύπτουν μέ τόν πιά ανάγλυφο τρόπο πόσο άπροετοιμάστα ήτανε για νά αντιμετώπισουν μιá τέτοια άλλαγή και πόσο δύσκολα μπορούν νά ξεφύγουν από τή ρουτινιέρικη ζωή στην όποία τούς είχε συνηθίσει ή πολιτική της δεξιάς όταν άρκοüse νά καταγγέλλεις για νά επιβιώνεις. Άν είχαν σήμερα ολοκληρωμένη πολιτική έναλλακτική λύση νά προτείουν δέν θά αντιμετώπιζαν διλήμματα του είδους που αντιμετώπιζουν και που τούς έμφανίζουν, στό μέτρο που

14. Μ' αυτή τή διαπίστωση δέν προεξοφλούμε τίποτα για τό είδος των σχέσεων που άνάπτυξε, άναπτύσει ή θέλει νά άναπτύξει τό ΠΑΣΟΚ μέ άλλες κοινωνικές τάξεις ή στρώματα και ιδιαίτερα μέ τούς περίφημους πιά «μικρομεσαίους» και έν γένει μέ τούς «μικροαστούς». Αυτό τό

θέμα θέλει ξεχωριστή άνάλυση, καθώς επίσης και οι άντιφάσεις και αντιθέσεις που πιθανόν νά υπάρχουν άνάμεσα στην πολιτική που άκολουθεί τό ΠΑΣΟΚ άπέναντι και στις δύο αυτές κατηγορίες.

ΕΔΡΕΣ ΣΤΑ Δ.Σ. ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ
ΠΑΣΚΕ ΚΑΙ ΕΣΑΚ

	ΠΑΣΚΕ	ΕΣΑΚ
Πειραική - Πατραϊκή (Βόλο)	3	4
Έργατικό και ύπαλληλικό προσωπικό ΣΠΕΚΑ	5	2
Σωματείο εργαζομένων στην ΕΠΕ	5	2
Σωματείο εργαζομένων Κορωνάκη ΑΕ (Θήβα)	5	—
ΒΕΛΚΑ	5	—
ΧΕΝΝΙΓΚΕΡ ΑΤΑΛΑΝΤΗΣ	4	—
Πανελλήνια Ένωση Έργατων ΕΑΒ	5	3 (τό 81 είχε 8)
Σωματείο εργαζομένων ΠΥΡΚΑΛ Έγμηττου	5(4)	2(3)
ΣΟΦΤΕΞ	5	4
ΒΙΟΦΑΡΜ Έλευσίνα	5	4
Ένοποιημένο σωματείο οικοδόμων Έρακλείου	6	9

υποστηρίζουν την πολιτική του ΠΑΣΟΚ, σάν ούρά του, και στό μέτρο πού κάνουν κριτική στην πολιτική αυτή σάν κακόπιστους και μέ ελατήρια μικροπαραταξιακά. Έτσι αναγκάζονται τά κόμματα τής άριστερας νά παραδέρνουν ανάμεσα στην επικρότηση και την κατακραυγή ανάλογα μέ την περίσταση χωρίς όμως νά έμφανίζονται νά έχουν υπόψη τους μιά συνολική έναλλακτική πολιτική, πράγμα πού όφείλεται κατά πολύ στό ότι και αυτά όπως τό ΠΑΣΟΚ δέν βάζουν υπό άμφισβήτηση την παραμονή τής έλληνικής οικονομίας μέσα σ' ένα πλαίσιο καπιταλιστικό πού καθορίζεται από τους νόμους τής άγορας, δηλαδή τής προσφοράς και τής ζήτησης.

Τό ΠΑΣΟΚ, όπως είναι έξάλλου φυσιολογικό, άντιμετωπίζει στό οικονομικό επίπεδο προβλήματα πού δέν θά μπορέσουν νά λυθούν έφόσον επιμένει νά διατηρεί την οικονομία μέσα σέ καπιταλιστικά πλαίσια, πλαίσια τά όποια δέν μπορουν παρά νά όδηγήσουν μεσοπρόθεσμα, άν όχι βραχυπρόθεσμα, στην υιοθέτηση μιάς άλλης λογικής έπίσης καθαρά καπιταλιστικής πού θέλει οί συνέπειες τής οικονομικής κρίσης νά φορτώνονται τελικά στις πλάτες των εργαζομένων. Για νά κατορθώσει όμως νά εφαρμόσει τό ΠΑΣΟΚ μιά τέτοια πολιτική πρέπει πρώτα νά αναπτύξει ισχυρούς και μακροχρόνιους δεσμούς, άλληλεξάρτησης μέ την εργατική τάξη και σ' αυτό τό πλαίσιο εντάσσεται ή σημερινή του πολιτική στό χώρο των εργαζόμενων. Μιά τέτοια πολιτική προϋποθέτει άκριβώς την

ανάπτυξη ενός ένωμένου αυτόνομου ταξικού συνδικαλιστικού κινήματος στό όποιο θά πρέπει βέβαια ή κυβερνητική συνδικαλιστική παράταξη νά είναι ή πρώτη δύναμη για νά τό χειραγωγεί, και νά τό κατευθύνει. Άλλά ό έλεγχος πρέπει νά προέλθει μέσα από μιά πραγματική ανάπτυξη τής άκτινοβολίας τής παράταξης αυτής και όχι μέσα από έκλογικά πραξικοπήματα, νοθείες κλπ. κλπ. Έδώ βρίσκεται και ή ουσία τής διαφοράς ανάμεσα στόν έλεγχομένο κυβερνητικό συνδικαλισμό τής δεξιάς και σ' αυτό πού επιδιώκει τό ΠΑΣΟΚ.

Η οικόδομηση όμως ενός άνεξάρτητου (άπό τό κράτος και την έργοδοσία) εργατικού συνδικαλισμού όπου νά μπορέσει συγχρόνως νά επιβληθεί πολιτικά και όργανωτικά (άλλά όχι μέ μαγειρέματα) μιά ρεφορμιστική κυριαρχία κινδυνεύει νά γίνει υπόθεση άρκετά περίπλοκη (κυρίως για την ΠΑΣΚΕ). Και αυτό γιατί, για νά οικόδομηθεί μιά συνδικαλιστική γραφειοκρατία μέ κάποιο ουσιαστικό (και όχι άπλως πρόσκαιρο) βάρος, θά χρειαζόταν είτε μιά πραγματική δυνατότητα άπό τή μεριά τής καπιταλιστικής κοινωνίας νά μοιραστούν όρισμένα ψίχουλα στην εργατική τάξη είτε άκόμα ή άποδέσμευση άπό τίς ευθύνες για τή διακυβέρνηση τής χώρας. Όμως άκριβώς ό σεβασμός των καπιταλιστικών σχέσεων άπό την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ όχι μόνο τής άφαιρεί κάθε ουσιαστική δυνατότητα για νά μοιράσει ψίχουλα, άλλά και τής επιβάλλει τελικά νά κάνει

άκριβώς τό άνάποδο, δηλαδή νά συμβάλει σέ μιά επιδείνωση του συσχετισμού τών δυνάμεων σέ βάρος τής εργατικής τάξης μέ τήν έλπίδα ότι θά δεήσουν έτσι οι καπιταλιστές νά ξαναδώσουν μιά ώθηση στην οικονομία τους, ώθηση πού θά μπορούσε μετά άπό χρόνια νά επιτρέψει μιά ύποθετική βελτίωση τής εργατικής θέσης. 'Η ύπόθεση αυτή είναι, βέβαια, άρκετά εύθραυστη, γιατί ό ρεφορμιστικός έγκλωβισμός μιάς δλόκληρης τάξης δέν μπορεί νά γίνει μέ τόν άπλό ιδεολογικό βομβαρδισμό γιά «έθνικές ύπερηφάνειες» και γιά τό — πολύ — άπώτερο «σοσιαλιστικό» μέλλον, μιά πού τέτοιου είδους ιδεατά κινδυνεύουν κάποια στιγμή νά ίδωθούν σάν άπλός άέρας κοπανιστός. Έτσι δέν είναι ίσως τυχαία ή εύκολία μέ τήν όποία τό κυβερνών κόμμα κατέφυγε σέ μιά δικαστική λύση του συνδικαλιστικού του προβλήματος (Ε.Κ. Έλευσινας), όπως και άνάλογα σέ πολιτικό επίπεδο δέν είναι τυχαία ή άστυνομική κατασταλτική φύση (περισσότερο σταλινικού και λιγότερο σοσιαλδημοκρατικού τύπου) του τρόπου μέ τόν όποιο τό ΠΑΣΟΚ άντιμετώπισε όλες τις περιπτώσεις ύπαρξης άμφιβολιών στό έσωτερικό του (π.χ. περίπτωση Παναγούλη), και αυτό παρά τις προθέσεις και τις διακηρύξεις του.

'Η άνυπαρξία μιάς ισχυρής συνδικαλιστικής εργατικής γραφειοκρατίας, ή κρίση τής καπιταλιστικής οικονομίας και, τέλος, ή «πολιτική βούληση» του ΠΑΣΟΚ γιά τή δημιουργία μιάς θεσμοποιημένης συνεργασίας τής εργατικής τάξης μέ τήν κυβέρνηση και τούς εργοδότες μέ στόχο τήν τόνωση και τήν ενίσχυση τής καπιταλιστικής οικονομίας όριοθετούν μιά κατάσταση όπου οι

εργαζόμενοι δέν άποκλείεται καθόλου νά θελήσουν νά πάρουν στά σοβαρά αυτά πού τούς έχει ήδη ύποσχεθεί τό ΠΑΣΟΚ. Καί, άν τή νίκη του ΠΑΣΟΚ τή βλέπουν σά δική τους νίκη, τί τό πιά φυσικό άπό τό νά θελήσουν νά έκμεταλλευτούν τις ένδεχόμενες εύνοϊκές συνθήκες γιά νά καλύτερεύουν τή θέση τους άπέναντι στην εργοδοσία (όπως π.χ. τό κίνημα πού άναπτύσσεται στη Βόρεια Έλλάδα); Οι πρωτοποριακοί άπεργιακοί άγώνες πού ένδέχεται νά άναπτυχθούν στη φάση πού άνοιγεται μπορεί, βέβαια, νά μήν έχουν αργιογι τήν τάση νά έρθουν σέ άναπόφευκτη ρήξη μέ μιά κυβέρνηση πού θεωρούν κάπως σά δική τους, έστω και άν ή οικονομική της πολιτική κάθε άλλο παρά εύνοϊκή τούς είναι. 'Ωστόσο, στό μέτρο πού ή πρακτική και ή «στρατηγική» του ΠΑΣΟΚ συνεχίζει νά στηρίζεται σέ μιά ενθάρρυνση τής καπιταλιστικής άνάπτυξης, στό μέτρο αυτό ή άνάπτυξη του εργατικού κινήματος θά έχει άναγκαστικά τήν τάση νά προσκρούει στην κυβέρνηση, πού έχει άναλάβει νά περιορίσει αυτήν τήν άνάπτυξη σέ όρισμένα «ρεαλιστικά» (άστικά) πλαίσια, και αυτό άσχετα άπό τούς ρυθμούς μέ τούς όποιους θά βάνιζε ή διαδικασία ενίσχυσης ενός εργατικού κινήματος πού θά άρχιζε νά θέτει σέ άμφισβήτηση τις καπιταλιστικές σχέσεις και τά άστικά άυτόνοητα. Διαδικασία όμως πού — πρέπει νά πούμε — είναι ή μόνη έγγύηση γιά τήν οικοδόμηση μιάς έναλλαχτικής λύσης πού θά μπορούσε νά άντιπαραθέσει στην άστική πολιτική τό μόνο ρεαλιστικό σοσιαλισμό, πού είναι ό σοσιαλισμός πού καθορίζουν οι ίδιοι οι εργαζόμενοι.

Μ. ΝΙΚΗΤΑΣ
Σεπτέμβρης 1982

